

Στην κυβέρνηση είναι αποφασισμένοι να διεκδικήσουν μια συμφωνία που να είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά σε αυτήν που είχε επιτευχθεί πριν από την απόφαση του αιγυπτιακού δικαστηρίου. Μάλιστα, θεωρούν ότι μπορούν να ασκήσουν εμμέσως πίεση προς το Κάιρο με την επαναξιολόγηση μιας σειράς ζητημάτων που εκτείνονται από τις ευρω-αιγυπτιακές σχέσεις έως και το καθεστώς του ιδρύματος Ιμαρέτ στην Καβάλα. Ωστόσο, στο υπουργείο Εξωτερικών αντιλαμβάνονται πως δεν μπορούν να τραβήξουν πολύ το σκοινί χωρίς να τραυματίσουν τις διμερείς σχέσεις, ούτε μπορούν να ζητήσουν από την Αίγυπτο να πάρει πίσω την απόφαση του δικαστηρίου.

Νέα αφετηρία

Αυτή την απόφαση, πάντως, η Ελλάδα θα τη βρίσκει μπροστά της το επόμενο διάστημα, καθώς οι Αιγύπτιοι την έβαλαν στο τραπέζι ως νέα αφετηρία στις συνομιλίες με την ελληνική αποστολή. Στην αιγυπτιακή αντιπροσωπεία υπήρχε, σύμφωνα με πληροφορίες, σημαντική εκπροσώπηση από στελέχη με δικαστικό και νομικό υπόβαθρο και στη συζήτηση δόθηκε έμφαση στην ανάλυση των δεδομένων που διαμορφώνει η δικαστική απόφαση. Διπλωμάτες εκτιμούν πως οι όποιες διαπραγματεύσεις γίνουν πλέον ανάμεσα στις δύο πλευρές θα γίνονται στη βάση αυτής της απόφασης, που εμμέσως πλην σαφώς δεν αναγνωρίζει την κυριότητα της μονής στο μοναστήρι και στις γύρω εκτάσεις. Είναι μάλιστα ενδεικτική η ανακοίνωση του αιγυπτιακού υπουργείου Εξωτερικών που αναφέρει πως «η απόφαση επιβεβαιώνει ρητά τη θρησκευτική, πνευματική και μοναστική κληρονομία του μοναστηριού και των γύρω εκτάσεων». Η λέξη-κλειδί που χρησιμοποιούν εδώ οι Αιγύπτιοι είναι η «tenure» («κληρονομία» όχι «διοικησία»).

Στο ταξίδι του Γ. Γεραπετρίτη στο Κάιρο η ελληνική πλευρά προέβαλε τις θέσεις της με επίκεντρο τη μεγάλη αξία της Μονής Σινά ως μνημείου παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς και τη διεθνή διάσταση που αυτό συνεπάγεται, ενώ τόνισε την ανάγκη να προστατευθεί το status quo του μοναστηριού και να διασφαλιστούν η νομική προσωπικότητα και η συνέχειά του. Προσπάθησε, ωστόσο, και με το βλέμμα στις εξελίξεις στην περιοχή μας και ιδιαίτερα στη Λιβύη, να διαφυλάξει και τις καλές σχέσεις με την Αίγυπτο.

Βαθιά σχέση

Είναι ενδεικτική η δήλωση του υπουργού Εξωτερικών, μετά τη συνάντηση με τον Αιγύπτιο ομόλογό του, **Μπαντρ Αμπντελάτι**: «Η σχέση μας με την Αίγυπτο είναι βαθιά και έχει αναπτύξει στρατηγικά χαρακτηριστικά. Συζητήσαμε σήμερα με τον Αιγύπτιο υπουργό Εξωτερικών τα θέματα που αφορούν τη Μονή της Αγίας Αικατερίνης του Ορους Σινά. Συμφωνήσαμε το αμέσως επόμενο διάστημα να εργαστούμε προς την κατεύθυνση της κατοχύρωσης των δικαιωμάτων της μονής, καθώς επίσης και της νομικής της μορφής και προσωπικότητας. Η πρόθεση της Αιγύπτου και της Ελλάδας είναι να προχωρήσουμε με βάση τη μακράννη παράδοση και το ήδη διαμορφωμένο status μιας εμβληματικής μονής για τον ελληνορθόδοξο λατρευτικό χαρακτήρα της».

Αυτό που επισημαίνουν ως θετικό από τη συνάντηση ελληνικές διπλωματικές πηγές είναι ότι η αιγυπτιακή πλευρά διαβεβαίωσε για την πρόθεσή της να παραμείνει αναλλοίωτος ο λατρευτικός και ελληνορθόδοξος χαρακτήρας της μονής, αλλά και ότι η ίδια η δικαστική απόφαση διαφυλάσσει την υψηλή πνευματική αξία και το θρησκευτικό κύρος του μοναστηριού. Πάντως, ο λατρευτικός και ελληνορθόδοξος χαρακτήρας της μονής δεν είχε αμφισβητηθεί στο παρελθόν και, όπως επισημαίνουν διπλωματικές πηγές με γνώση του θέματος, αυτές οι διαβεβαιώσεις δεν δημιουργούν κάποια προοπτική για συγκλίσεις σε σχέση με την ιδιοκτησία των εγκαταστάσεων της μονής και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων της.

Το σημαντικότερο ερώτημα είναι πλέον το πόσο γρήγορα θα γίνουν οι διαπραγματεύσεις, με δεδομένο το προηγούμενο της καθυστέρησης στην υπογραφή της συμφωνίας. Στη Μονή Σινά θεωρούν πλέον επιτακτικό να διεθνοποιήσουν το ζήτημα, ώστε να διατηρηθούν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και η πίεση στις αιγυπτιακές Αρχές.

ΤΟΥΡΚΟΛΙΒΥΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ

Πώς θα αντιδράσει η Αθήνα στην αλλαγή στάσης του στρατηγού Χαφτάρ

■ **ΕΠΙΣΚΕΨΗ** στη Λιβύη, ενδεχομένως και μέσα στον Ιούνιο, ετοιμάζει ο υπουργός Εξωτερικών **Γιώργος Γεραπετρίτης**. Το ταξίδι αυτό περιλαμβάνονταν στον σχεδιασμό του υπουργείου, οι εξελίξεις όμως επιταχύνθηκαν μετά την απόφαση της Βουλής της Λιβύης να συστήσει μια τεχνική επιτροπή που θα εξετάσει το τουρκολιβυκό μνημόνιο με σκοπό την κύρωσή του.

Η αρχική πρόθεση του υπουργείου ήταν να μεταβεί ο Γ. Γεραπετρίτης στην Τρίπολη, συνοδευόμενος και από τον υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, **Μάκη Βορίδη**, καθώς, πέρα από τον πολιτικό διάλογο, το μείζον για την ελληνική πλευρά ήταν και οι ιδιαίτερα αυξημένες μεταναστευτικές ροές προς την Κρήτη και τη Γαύδο. Ωστόσο, η προοπτική κύρωσης του τουρκολιβυκού μνημονίου από το Κοινοβούλιο της αφρικανικής χώρας άλλαξε τις προτεραιότητες. Όπως αναφέρουν διπλωματικές πηγές, ο Γ. Γεραπετρίτης θα πάει μόνος του στη Λιβύη και είναι πολύ πιθανό να επισκεφθεί και την Τρίπολη και τη Βεγγάζη.

Το τι ακριβώς μπορεί να πετύχει ο Έλληνας υπουργός Εξωτερικών στη Λιβύη θα φανεί από τις εξελίξεις. Σε κάθε περίπτωση, αυτή δεν είναι η πρώτη φορά που το θέμα της κύρωσης του τουρκολιβυκού μνημονίου από το Κοινοβούλιο (που εδρεύει στο Τομπρούκ της ανατολικής Λιβύης) βρίσκεται στην ημερήσια διάταξη.

Τον Αύγουστο του 2022, ο πρόεδρος της λιβυκής Βουλής, **Ακίλα Σάλεχ**, είχε επισκεφθεί την Αγκυρα και πρότεινε στον **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** να υποχρεώσει σε παραίτηση τον πρωθυπουργό της διεθνώς αναγνωρισμένης κυβέρνησης **Αμπντελχαμίτ Ντμπεϊμνά**, ώστε στην πρωθυπουργία να ανέλθει ο εκλεκτός του, **Φατίχ Μπαρζάγκα**, με αντάλλαγμα την κύρωση του τουρκολιβυκού μνημονίου. Ο Τούρκος Πρόεδρος δεν είχε μπει τότε σε αυτό το παζάρι. Πάντως, το σχήμα «φιλότουρκη κυβέρνηση της Τρίπολης και φιλελληνική κυβέρνηση στη Βεγγάζη που θα σκίσει το τουρκολιβυκό μνημόνιο» έχει πάψει να ισχύει προ πολλού. Αλλωστε, εδώ και τρία χρόνια η Τουρκία καλλιεργεί συστηματικά και εμβαθύνει τις σχέσεις της με τα κέντρα εξουσίας στην ανατολική Λιβύη (δηλαδή το Κοινοβούλιο και την οικογένεια του στρατάρχη **Χαφτάρ**), χωρίς αυτό να αναιρεί τη στήριξη που παρέχει στην κυβέρνηση της Τρίπολης.

Πολιτικοί παρατηρητές στην περιοχή εκτιμούν πάντως ότι η κύρωση του τουρκολιβυκού μνημονίου δεν θα γίνει άμεσα ή σύντομα, αφού το τουρκολιβυκό μνημόνιο θίγει και τα συμφέροντα της Αιγύπτου, η οποία αποτελεί τον σημαντικότερο σύμμαχο του στρατάρχη Χαφτάρ αλλά και του Σάλεχ. Υπενθυμίζεται ότι η Αίγυπτος όχι μόνο είχε απορρίψει με επιστολή στον ΟΗΕ το τουρκολιβυκό μνημόνιο από το 2019, αλλά έχει οριοθετήσει μονομερώς

τα δυτικά όρια της υφαλοκρηπίδας της το 2022, αγνοώντας το. Το τι και τότε θα συμβεί λοιπόν σε σχέση με την κύρωση εξαρτάται και από τη στάση του Καίρου.

Οι ίδιοι παρατηρητές εκτιμούν πως οι Λίβυοι σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν τη σύσταση της τεχνικής επιτροπής ως διαπραγματευτικό χαρτί απέναντι στην Αγκυρα, στην Αθήνα, στο Κάιρο αλλά και στο εσωτερικό πολιτικό παιχνίδι. Σε κάθε περίπτωση, ήταν μάλλον αφελής η προσδοκία της Αθήνας ότι οι δυνάμεις που στήριζε μετά το 2019 στην ανατολική Λιβύη θα ακύρωναν το τουρκολιβυκό μνημόνιο, όπως υπόσχονταν τότε. Το μνημόνιο αυτό άλλωστε δίνει στη Λιβύη επιπλέον 40.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης σε σύγκριση με την οριοθέτηση της μέσης γραμμής και δύσκολα θα βρεθεί κάποιος Λίβυος αξιωματούχος πρόθυμος να παραιτηθεί από αυτά.

Εκκρεμότητα

Διπλωματικές πηγές εκτιμούν ότι το περισσότερο που μπορεί να πετύχει ο Γ. Γεραπετρίτης στην Τρίπολη είναι να ξαναμπούν στις ράγες οι τεχνικές διαπραγματεύσεις που είχαν συμφωνήσει την άνοιξη του 2021 ο **Κυριάκος Μητσοτάκης** και ο **Αμπντελχαμίτ Ντμπεϊμνά** για την οριοθέτηση των θαλάσσιων ζωνών ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Λιβύη. Σκοπός της χώρας μας ήταν τότε μέσω αυτής της διαδικασίας να κλείσει μία μεγάλη εκκρεμότητα και να αναδειχθεί η αντίθεση του τουρκολιβυκού μνημονίου με όσα ορίζει το Δίκαιο της Θάλασσας. Αυτή η διαδικασία ωστόσο δεν προχώρησε και θα είναι η δύσκολο να υπάρξει πρόοδος, καθώς η κυβέρνηση της Τρίπολης βρίσκεται σε πολύ πιο δύσκολη θέση από ό,τι ήταν τότε.

Αν ο υπουργός ταξιδέψει και στη Βεγγάζη θα έχει ως στόχο την αποκατάσταση των σχέσεων με τους Σάλεχ και Χαφτάρ που είχαν ατονήσει τα τελευταία δύο χρόνια, παρά το γεγονός ότι μέλη της οικογένειας του Λίβυου στρατάρχη έρχονται τακτικά στην Αθήνα και έχουν επαφές με μέλη της ελληνικής κυβέρνησης.

Οι προτάσεις του πρέσβη

Το ζήτημα για την ελληνική διπλωματία είναι να ξαναβάλει τη Λιβύη στο ραντάρ της και να εκμεταλλευτεί τον εξαιρετικά δραστήριο πρέσβη μας στην Τρίπολη, **Νίκο Γαριλίδη**, ο οποίος έχει προτείνει και έχει συζητήσει με Λίβυους αξιωματούχους μια σειρά από κοινά έργα, όπως η αεροπορική διασύνδεση Αθίνας - Τρίπολης αλλά και η ηλεκτρική διασύνδεση της Κρήτης με τη Λιβύη, τα οποία όμως δεν προχώρησαν λόγω έλλειψης ενδιαφέροντος και από την πλευρά της Αθήνας.

ΠΑΝΑΓΗΣ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΣ

πίεση

Στην κυβέρνηση είναι αποφασισμένοι να διεκδικήσουν μια συμφωνία όσο το δυνατόν πιο κοντά σε αυτήν που είχε επιτευχθεί πριν από την απόφαση του αιγυπτιακού δικαστηρίου και μάλιστα θεωρούν ότι μπορούν να ασκήσουν εμμέσως πίεση προς το Κάιρο με την επαναξιολόγηση μιας σειράς ζητημάτων που εκτείνονται από τις ευρω-αιγυπτιακές σχέσεις έως και το καθεστώς του ιδρύματος Ιμαρέτ στην Καβάλα